

פרשת וישב

וישנאו אתו... ויקנאו בו אחיו (לד, יא)

תחלה "וישנאו אתו" ולבסוף "ויקנאו בו אחיו", מה השתנה בינתיים שהשנאה פנתה את מקומה לקנאה?

אומר ה"בן איש חי" בספרו "אדרת אליהו": התורה מספרת לנו מה היתה סיבת השנאה: **"ויראו אחיו כי אתו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אתו"**. ו

לכאורה, במה אשם הבן שהאב אוהב אותו יותר מאחיו? לכל היותר זהו חסרון באב, אבל בודאי אין זה חסרון בבן עצמו! יתר על כן, הלא התורה בעצמה מגלה לנו כי הסיבה לאהבתו הגדולה של יוסף אצל אביו היתה **"כי בן זקנים הוא לו"**, ואם כך בודאי אין מקום לשנאה! התשובה היא, שהם סברו שחביבותו הגדולה של יוסף בעיני אביהם איננה משום היותו בן זקונים, שאם כן הרי יש בן זקונים קטן יותר - בנימין, ומדוע אותו אין אביהם אוהב יותר משאר אחיו. על כרחך שלא זו הסבה,

אלא יש סבה אחרת לגמרי: יוסף מוציא את דבתם רעה אל אביהם ועל ידי כך הוא צד את לבו וקונה את אהבתו. ומשום כך שנאו את יוסף שנאה גדולה. לאחר מכן מספר להם יוסף על חלומו: **"והנה קמה אלמתי וגם נצבה והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי"**. כשראו האחים כי הם נדמים בעיניו כקש וגבבא, הגביר הדבר עוד יותר את שנאתם אליו: **"ויספו עוד שנא אתו"**, ומדוע?

"על חלמתי" - בגלל החלום על האלומות, אשר הוסיף שנאה לשנאה שכבר שנאוהו "ועל דבריו" - על הדבה שהוא מוציא עליהם אצל אביו. אלא שאחר כך בא החלום השני: **"והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים לי"**.

עתה נוכחו לדעת שאין הוא מחשיבם לאלומות קש אלא לכוכבי שמים, אם כן, מה שהביא את דבתם רעה אל אביהם, אין זה מכיון שהוא מבטלם לגמרי והם אינם נחשבים בעיניו כלל. לא כן הדבר, שהרי הוא מחשיבם ככוכבים מאירים וזוהרים, אלא שעם כל מעלתם הוא סבור שהוא עולה עליהם. כאשר אדם סבור שאחיו אנשי מעלה הם, וכל 'חסרונו' הוא בכך שהוא סבור כי הוא נעלה מאחיו, אין זו סיבה לשנאה אלא לקנאה, ולכן "ויקנאו בו אחיו".

מקור: הרב שלמה לוינשטיין